

DE  
**VIDIMVS**  
SIVE  
**COPIIS VIDIMATIS**  
Bon

Vidimirten Urkunden und Abschriften

*SVB PRAESIDIO*

DN. JOH. JODOCI BECKII, J. V. D.  
ILLVSTRIS. COMITVM AB HOHENLOH-  
NEVENSTEIN ET GIECH CONSILIARII,  
IVRIVM PROFESSORIS PVBL.  
EXTRAORDINARII ETC.

*AD D. 11. DECEMBR. MD CC XXIV.*

H. L. Q. C.

DISPVTABIT

CAROLVS CHRISTOPHORVS STOCKMARVS  
KOENIGST. SOLISBAC. PALAT.

---

*ALTORFII NORICORVM*

RECVS. LITERIS IO. ADAMI HESSELI  
IMPENSIS STEPHANI GREBNERII. cl<sup>o</sup>l<sup>o</sup>cc<sup>o</sup>xl<sup>o</sup>v.





§. I.



VIDIMVS, est Copia Instrumenti a Notario vel Iudice, aliave persona publica & fide digna cum Originali collata, eique verbotenus consona deprehensa. Ratio hujus denominationis est, quod olim Collatores hujusmodi Copiæ subscribere soliti fuerint: *Vidimus*. *Besold thesaur. pract. voc. Abschrift.*

Vidimus quid?

Ratio hujus denominationis.

Blum. *process. Camer. tit. 63. n. 36.* Communiter quoque *vidimata* Copia dicitur, vel secundum nonnullos, *fidimata*, ac si a fide, quam facit, deduceretur; sed minus recte, item *authentisata*, & in Camera Imperiali *auscultata*, quæ scil. per lectionem collata; nam *Copia vidimata* ab *auscultata* in effectu non differt, sed solum quoad modum exemplificationis, quia in *auscultatione* alter prælegit, alter auscultat, in *vidimata* autem unus utrumque, & Copiam factam & Originale, perlegit. Ludov. in *us. pract. distinct. jurid. part. 2. tit. de fid. instrument. dist. 6.* Germanice appellatur, eine beglaubte Abschrift, vidimirte Abschrift, vidimirte Copey.

Copia vidimata & auscultata in effectu unum itemque sunt.

§. II.

Vidimus  
non om-  
nes, sed  
certæ tan-  
tum per-  
sonæ con-  
ficere pos-  
sunt.  
tales sunt  
1) Principes  
& stat. imp.

ut & Nobi-  
les imp. im-  
mediati.

2.) quilibet  
Magistra-  
tus & Ju-  
dex ordi-  
narius.

Et in Came-  
ra imp.  
Cancellaria

vel Lecto-  
ria.

Licet vero unicuique privato Copiam ex Originali transcribere integrum sit; Vidimus tamen non omnes promiscue, sed certæ tantum personæ conficere valent. Tales sunt 1.) *Principes & status Imperii*, idque vi superiorialis competentis, *Krafft Lands- & Fürstl. oder hoher Lands- & Obrigkeit*. Idem etiam dicendum de *Nobilibus Imperii immediatis*, quia & hi in Castris, territoriis & districtibus suis, perinde ut alii Status Imperii, *Superioritate territoriali* gaudent. Stryk. *de success. ab intest. dissert. 5. cap. 1. §. 14. seq.* Lauterb. *de Condom. territ. cap. 5. thes. 18. seq.* Ertel. *Observat. Equestr. part. 1. obs. 7. ibique allegat. Dd. 2.) quilibet Magistratus seu Iudex ordinarius*, sive sit Ecclesiasticus sive Secularis, ita tamen, ut in terris Ecclesiæ Vidimatio fieri possit coram Ecclesiastico, non solum inter Clericos, sed & inter laicos, non solum pro rebus Ecclesiasticis, sed etiam mere temporalibus; in terris Imperii vero illa peragatur quoad Ecclesiastica, coram Ecclesiastico, quoad mere temporalia vero coram seculari Iudice. Meichsner. *tom. 2. decis. Cameral. lib. 2. decis. 4. num. 98. seq.* In Camera Imperiali vidimatio fit vel in *Cancellaria* per Præfectum Cancellariæ, qui negotiorum in Cancellaria Augustissimi hujus Dicariorii expediendorum administrationi præest, & constituitur ab Electore Moguntino, tanquam Archi-Cancellario per Germaniam, vid. *Recess. Imp. de A. 1530. §. ob auct. 91. junct. Concept. renovat. Ordin. Camer. part. 1. tit. 39. pr. & §. 1.* vel etiam in *Lectoria* per Lectores, qui sunt personæ in Iudicio Cam. in ejusdem iudicii Actis custodiendis complendisque præcipue occupatæ. Blum.

proh.

*proc. Cam. tit. 63. n. 39. 3.) Commissarii*, si sc. specialiter  
ad transsumenda Instrumenta sint deputati, *cap. fin. X. de*  
*fid. instrument. ibi: vel delegata ab eo specialiter.* Böhmer. *J.*  
*Eccles. lib. 2. tit. 22. §. 7.* quæ delegatio de jure Constitu-  
tionum Imperii, vocari consuevit *Commissio in optima &*  
*meliori forma.* *Recess. Deputat. Imp. de A. 1600. §. wir erz*  
*klären auch.* 128. *in verbo* wann Commissiones außs  
gebracht, potestas transsumendi nicht in communi, son-  
dern allein *meliori forma* zu verstehen seyn soll. Gail.  
*1. obs. 94. num. 1. & obs. 96. num. 2.* Blum. *proc. Camer.*  
*tit. 73. num. 38.* Rurget. *Ruland. de commissar. part. 2. lib.*  
*5. cap. 15. num. 14.* Si vero *Commissio in communi tantum*  
*forma*, sc. ad recipiendum & examinandum testes, de-  
creta, Commissario potestas vidimandi & transsumendi  
Documenta, non competit, etiamsi Documentum faciat,  
ad causam, ad quam est delegatus, Rurget. *Ruland de*  
*Commissar. & Commiss. part. 2. lib. 5. cap. 15. num. 13.*  
*Textor. prax. judic. part. 1. cap. 9. num. 46. seq.* Mart. *Di-*  
*gest. noviss. tom. 1. tit. Exemplum. cap. 2.* quia Commissiones,  
sunt stricti juris strictæque Interpretationis, & mandato  
æquiparantur, cujus limites ad unguem observandi, §. 8.  
*Inst. de mandat.* adeo, ut id, quod ultra ea, quæ com-  
missa sunt, gestum est, nullo vigore gaudere queat, ob  
defectum jurisdictionis delegatæ, *cap. 22. X. de rescript.*  
*cap. 32. & 40. X. de offic. & potest. judic. deleg. num. 91.*  
Böhmer. *J. Eccles. lib. 1. tit. 29. §. 35.* Et ex hoc prin-  
cipio, cum Serenissimus *Dux Vinariensis* Examen testium  
commississet alicui, & Commissarius transsumisset Instru-  
menta causæ, a *Facultate Alsdorffina* responsum fuisse, il-  
la transsumta non probare, ne quidem in summario Pro-

3.) Com-  
missarii si  
Commissio  
ad transsu-  
menda In-  
strumenta  
decreta.

Secutus si  
in forma  
communi.

Præjudic.

cessu, ex defectu potestatis in Vidimante, refert Textor.  
*prax. Judic. pars. 1. cap. 9. num. 47.*

§. III.

4.) Notarii,  
 a quocum-  
 que etiam  
 fuerint cre-  
 ati

Non minus 4.) *Notarii* de rebus gestis perpetuæ me-  
 moriæ gratia, Instrumenta & Copias vidimatas confice-  
 re possunt, sive a Pontifice, sive ab Imperatore, sive a  
 Comitibus Palatinis, sive a Principe & statu Imperii fue-  
 rint creati, Stryk. *Cautel. Contract. sect. 2. cap. 7. §. 14.*  
 Petr. Muller. *dissert. de Art. Not. p. 11. thes. 11.* cum hoc  
 tamen discrimine, ut a Principe vel Statu quodam Im-  
 perii creatis, in territorio tantum constituentis, non ve-  
 ro in aliis locis exteris, propter defectum auctoritatis cre-  
 antis, arg. *l. fin. ff. de jurisdict.* reliquis vero ubivis ter-  
 rarum, officium suum exercere fas sit. Petr. Gilken. *de*  
*prescript. pars. 2. membr. 1. cap. 7. num. 79.* Brinkmann.  
*de Notar. eorumque Offic. cap. 2. posit. 8. quest. 6.* Renne-  
 mann. *Jurisprud. Rom. Germ. tit. de judic. disput. 8. §. 32.*  
 Cum enim Notariorum fides auctoritate constituentis ni-  
 tatur, non possunt majorem habere auctoritatem quam  
 Dominus, qui eos constituit, *l. 54. ff. de R. l. cap. Ro-*  
*mana. 1. de for. compet. in 6. so Panormitan. ad cap. pen.*  
*X. de fid. instrument.* Ceterum non licet Notario confe-

An Notari-  
 us vidima-  
 tionem al-  
 teri com-  
 mittere  
 possit?

ctionem Copiæ alteri committere, sicque per alium Vi-  
 dimationem peragere, per *l. 17. Cod. de fid. instrument.*  
 cum enim testimonium illius actus, quem propriis co-  
 gnovit sensibus, exhibere vult, minime id per alterius  
 opem & cognitionem peragere valet, Covarruv. *in pract.*  
*quest. cap. 21. num. 1.* Sed hic non inconcinne quæritur:

An Docto-  
 res Juris  
 Instrumen-

*an Doctores Juris, qua tales, Instrumenta publica, conse-*  
*quenter etiam Copiam vidimatam conficiendi, facultatem ha-*  
*beant?*

beant? Equidem Berlichius *part. 1. conclus. 43. num. 50. & part. 1. decis. 27.* contendit, non quidem teneri Doctores Juris Instrumenta conficere, interim tamen ab ipsis confecta, firmiter valere, plenamque mereri fidem, perinde ac si a Notariis legitime creatis confecta essent; ratio & fundamentum hujus decisionis est, quod Doctores sint personæ publicæ & juratæ; tales autem instrumenta publica conficiendi Jus habere. Sed huic recte dicam scribit Carpzovius *lib. 6. resp. 18. num. 12. seqq.* siquidem ad formam essentialem Instrumenti publici non auctoritate judiciali, nec testibus muniti, requiritur, ut a Notario publico conficiatur, *l. 32. Cod. de Episcop. & Cleric. Recess. Imp. de A. 1512. Gail. 2. obs. 71.* Atqui Doctor Juris, qua talis, Notarius non est; Ergo nec Instrumentum ab eo confectum publicam fidem & auctoritatem meretur. Et licet negari nequeat, Dd. esse personas publicas & juratas, hoc tamen non est sufficiens, sed insimul requiritur, ut ejusmodi personæ auctoritate publica specialiter ad confectionem Instrumentorum sint ordinatæ ac confirmatæ, quod tamen de Doctoribus Juris, qua talibus, dici nequit; Notarii econtra, specialiter acceperunt illam potestatem ab Imperatoribus & Comitibus Palatinis, & propterea speciale tenentur præstare juramentum. add. Carpzov. *process. Jur. Sax. tit. 2. Art. 3. num. 71. seq. Ziegler. de jurib. Majest. lib. 1. cap. 26. thes. 10.*

#### §. IV.

Porro Vidimus conficiendi potestate gaudent 5.) *Comites Palatini, quibus hoc specialiter concessum,* Bene enim meritis Comitibus, & quorum fides est perspecta, inter cetera & hoc privilegium singulare quandoque conceditur, *5.) Comitibus Palatinis, quibus Vidimus conficienti potestas specialiter concessa,*

tur , ut ex quovis Instrumento , transumpta & Vidimus possint conficere, ita , ut pari habeantur pretio , ac si a Civitatibus, Vniversitatibus, Principibus Comitibus, aut aliis personis illustribus essent confecta. Tale privilegium indultum B. SAMVELI STRYKIO, prouti de se testatur *in Caut. Contract. sect. 2. cap. 7. §. 16.* Verba Diplomati inserta hujus sunt tenoris : Zu dem thun und geben wir auch oftgedachten S.S. diese besondere Gnad und Frenheit, daß er von allerhand Privilegien und Frenheiten, Urkunden, Briefen und Schrifften, wie die Namen haben mögen, da er von jemand derselben ersucht würde, ein oder mehr Transsumt machen, dieselbe vidimiren, und unter seinen aufgedruckt oder anhangenden Innsiegel arthentisiren solle und möge, welchen Transsumten und Vidimussen auch allenthalben, inn- und ausserhalb Gerichts, vollkommener Glaube gegeben werden soll, allermassen, als ob sie von einem Fürsten, Prälaten, oder andern Stand des Reichs-Land oder Stadt-Gericht vidimirt und arthentisirt wären. Idem privilegium obtinuit Dominus CHRISTOPHORVS DE BERGER, ceu videre licet *ex Diplomate Casareo ad calcem Decisionum summi Provocationum Senatus Electoralis Saxonici subjecto.* §. Zu dem. ubi hæc leguntur verba: Zu dem thun und geben wir auch ihme Christoph Heinrich, Edlen-Herrn von Berger, diese besondere Gnad und Frenheit, daß er von allerhand Frenheiten, Instrumenten, Urkunden, Briefen und Schrifften, wie die Namen haben mögen, da er von jemanden derselben ersucht würde, ein oder mehr Abschrift machen, dieselbe bezeichnen, beglaubigen, und unter seinen aufgedruckten und anhang-



genden Innsiegel bekräftigt und rechtfertigen solle, und möge, welchen Ubernahme und Beglaubigungen, auch als lenthaltben, inn- und ausser Gericht, vollkommener Glaube gegeben werden solle, allermassen als ob sie von Fürsten, Prälaten, oder andern Stand des Reichs Land- und Stadt-Gericht beglaubiget, rechtfertiget und bekräftiget wären. Similiter Copias Vidimatas conficere possunt 6.) *Privati, quibus a superiore hoc concessum.* Befold. thes. pract. voc. *Vidimus*, & denique 7.) si Notarius deficiat, *tres Viri honesti & fide digni*, Copiam subscribentes, l. 11. in fin. Cod. qui pos. in pignor. Petr. Frieder. Mindan. de processib. mandas. & monitor in Camer. extrah. lib. 2. cap. 48. num. 16.

6.) Privati quibus a superiore hoc concessum. & 7.) tres Viri honesti & omni exceptione majores.

#### §. V.

Vidimus conficere licet de omnibus Instrumentis, cujuscunque sint generis, cum omnis scriptura faciens ad Instructionem alicujus causæ, possit exemplari, prout loquitur Felin. in cap. ult. X de fid. instrum. num. 1. Notarius tamen ea Instrumenta, quæ semetipsum concernunt, vidimare nequit, quia transumptum ut probet, debet transcribi a Notario non suspecto, cum Notarius non possit in causa propria fungi officio publico, sed scriptura ejus pro privata hoc in casu reputetur, quæ quidem contra eundem, sed non pro scribente probat, l. 5. & 6. cum seq. Cod. de probat. ibique Dd. Hieron. Treutler. conf. 92. num. 7. seqq.

De quibus Instrumentis Vidimus confici possint? Notarius propria sua Instrumenta vidimare nequit.

#### §. VI.

Copiæ sive a Judice, sive a Commissario, sive a Notario, sive a Comite Palatino, aliave supra adducta persona vidimatæ, si suis gaudeant legalibus requisitis, nunc

Copiæ vidimatæ solenniter confectæ plenè probant.

indicandis, plenam faciunt fidem, eandemque habent vim & auctoritatem, ac ipsa Originalia, *cap. fin. X. de fid. Instrum. ibique* Dd. Horn. *consultat. & resp. class.* 16. *resp.* 25 *pag.* 1279. b) Molin. *ad consuetud. Paris. tit.* 1. §. 8. *gloss.* 1. *num.* 37 Stryk. in *Caut. Contract. sect.* 2. *cap.* 7. §. 15. & 16. & in *diff. de instrum. amiss. cap.* 3. §. 5. & 6. Et quidem in Vidimatione a Judice instituenda, sequentia sunt observanda, 1.) ut transumptio a Magistratu vel Judice demandetur, *cap. fin. X. de fid. Instrum.* Myns. 6. *Obs.* 73. *num.* 4. Böhmer. *J. Eccles. Protest. lib.* 2. *tit.* 22. §. 5. transumptio enim a solo Auctuario Judicii, sine mandato Judicis facta, nil quicquam probat. Meichsner. *tom.* 1. *lib.* 1. *decis.* 3. *num.* 6. Blum. *process. Cam. tit.* 63. *num.* 38. *circa fin.* Sed hic disquiritur: Cujus Judicis auctoritas requiratur, utrum ejus, cui pars producens est subjecta, an vero illius, coram quo causa principalis ventilanda? Socius *ad cap. cum sit generale 8. X. de for. compet.* tenet, Exemplationem Instrumenti fieri posse coram proprio iudice ipsius petentis, non autem præcise necessum esse, eandem petere a Judice, ad quem causa principalis spectat, eumque sequitur Gilhausen. in *arb. judic. cap.* 1. *part.* 2. §. *fin. num.* 8. Alii autem statuunt, iudicem controversiæ futuræ hoc in casu esse competentem, quæ sententia sicuti verior, ita & tutior, per l. *Consul Divalia 23. Cod. de testam. l.* 18. *God. de fid. instrumens. cap. accepimus 4. X. eod.* Coler. *aa cap.* 8. *X. de for. compet. num.* 7. Rutger. Ruland. *tr. de Commissar. & Commiss. part.* 2. *lib.* 5. *cap.* 15. *num.* 11. 2.) ut committatur tabellioni sive Notario publico, *cap. fin. X. de fid. instrum.* Non enim sufficere putant Interpretes, nudam sive simplicem Judicis auctoritatem, sed requirunt in-

In Vidimatione judiciali requiritur. 1.) ut transumptio a Judice demandetur.

Cujus Judicis auctoritas requiratur.

2.) ut committatur Notario.

insuper, ut peragat transumptionem per Notarium, Pannormitan. ad *cap. ult. X. de fid. instrument. num. 2.* Si vero eo in loco, ubi Vindimatio facienda, Notarii Copia haberi nequeat, judicem Exemplificationem alteri personæ honestæ demandare posse dicunt, ne ob defectum Exempli probatio postmodum deficiat, atque sic falsitas veritati præjudicet, aut iniquitas prævaleat æquitati, per *cap. 11. X. de probat. Mart. Digest. noviss. tom. 1. tit. Exemplum. cap. 2. Gratian. disceptat. forens. cap. 736. num. 34.* Hodie tamen secundum cujusvisque judicii stilum, Vidimatio fit vel a Notario, vel Actuario judicio jurato. Böhmer. *J. Eccles. Protestant. lib. 2. tit. 22. §. 5.* Brunnemann. *process. Civil. cap. 19. num. 16.* 3.) ut citentur omnes, quorum interest, & præprimis illi, contra quos fit transumptio. Mascard. *de probat. vol. 2. concl. 712. num. 12.* Brunnemann. *process. civil. cap. 19. num. 7.* qui practicæ hujus textus hoc adscribit, Myns. 6. *Obs. 73. num. 19,* Gonzalez. Tellez. *ad cap. ult. X. de fid. instrument. num. 1.* Textor. *prax. judic. part. 1. cap. 9. num. 44.* Ord. *Vismar. part. 2. tit. 29. §. 1.* vers. *jenem soll keine vis &c.* nam hic actus descriptionis est instar Examinationis testium ad perpetuam rei memoriam, quæ sine rationabili causa, & prævia adversarii Citationem, non conceditur, Engel. *Colleg. Jur. Can. tit. de fid. instrument. §. 3. num. 49.* Exinde fluit, quod Vidimus, omnibus licet aliis solennitatibus observatis, illis tantum præjudicet, qui ad Exemplificationem citati sunt, & si voluissent, contradicere potuissent, non vero aliis, cum actus judicialis autoritate judiciaria gestus, non extendatur ad eos, qui non fuerunt in judicio, nec

eis noceat, l. 1. ff. de præsript. long. temp. l. 63. ff. de re judicat. Ruland. tr. de commissar. part. 2. lib. 5. cap. 24. Panormitan ad cap. ult. X. de fid. instrum. num. 8. Böhmer. J. Eccles. lib. 2. tit. 22. §. 5. Molin. ad consuetud. Paris. tit. 1. §. 8. gloss. 1. num. 37. seqq.

§. VII.

Quod si  
citati con-  
tumaciter  
abfuerint?

Quod si citati contumaciter abfuerint, Vidimatio nihilominus perficienda, cum contumacia sit pro præsentia, *Auth. qui in provincia Cod. ubi de Crimin. ag. oportet.* add. *Ordinat. Vismar. part. 2. tit. 29. §. 2. verb. sonz* dern zuvorhero ein terminus zu abermaliger producierung der Originalien angesetzt, darzu die Interessenten citirt werden, wann sie aber nicht erscheinen, alsdann mit der Collationirung verfahren, das Transsumt gefertigt, und hinführo eben so gültig als das Original geachtet werden. Nec erit audiendus contumax, si aliam collationem sumtibus producentis fieri velit, quippe quod frustraneum foret, nec supervacaneis sumtibus litigatores sunt onerandi, arg. l. 6. ff. de minorib. l. 14. in fin. ff. ut legat. vel fidei commiss. Si tamen suis sumtibus id fieri adversarius petat, nova Collatio non erit deneganda, l. 8. in fin. ff. de evict. Köppen. decis. 46. Heig. part. 2. quest. 3. num. 17. seq. Bornit. de Instrument. Lib. 3. cap. 3. pag. 344. requiritur, ut causa cognitio accedat, & iudex diligenter instrumentum Originale inspiciat, utrum in aliqua parte viciatum sit? an suspicio falsi emergat? an sigilla sint integra? Böhmer. J. Eccles. Lib. 2. tit. 22. §. 5. nam in Copiis autoritate Judicis vidimandis, inspectio Originalis ad ipsius judicis pertinet officium, non vero Notarii, hinc debet dicere

No.

4.) ut Iu-  
dex Ori-  
ginale probe  
inspiciat,  
annon vi-  
tio aliquo  
laboret?

Notarius, quod Judex diligenter inspexerit, & nullo vitio reperto, sibi demandaverit, ut exemplaret, quamvis & illud non inutile esse videatur, si Notarius vel Actuarius de suo insimul sensu attestetur, quod sibi etiam videatur omni carere vitio Originale. Verum *Practica* sapissime diversa, cum tabellio vel Actuarius, qui Instrumentum transumit, tantummodo attestetur, quod ipse diligenter inspexerit, nullumque vitium repererit. Panormitan. *ad cap. ult. X. de fid. instrument. num. 2. in fin.* Wagnereck. *ad cap. fin. X. de fid. instrum.* Quid si vero vitio aliquo visibili sive extrinseco Originale labores, numne desistere debet Judex ab illius transumptione? Videtur dicendum, ab integra transumptione ei supersedendum, quia visibilia vitia Instrumentorum, ut cancellaciones, rasuræ, inductiones, sigillorum turbationes, & similia, instrumentorum vidimationem plane impediunt, ita, ut legitime fieri nequeat, nisi vitium illud tollatur, & casu forsan factum esse probetur per testes, vel alio modo. Panormit. *ad cap. fid. X. de fid. instrument. num. 3.* Mynsf. 6. *Obs. 73. num. 14.* cum judex non possit sigillare Vidimus, vel transumptum alicujus scripturæ, nisi occulata testetur fide, se vidisse Originale non cancellatum, nec aliqua ex parte ruptum, *l. ult. Cod. de edict. D. Hadrian. tollend.* Hinc communiter Dd. tradunt, quod si in Originali reperitur rasura vel interlinearis oblitteratio, & potissimum loco suspecto, non debeat de eo fieri Vidimus, quia nec Originali esset fides habenda, *d. l. fin.* Covarruv. *pract. quest. 21. num. 4.* Menoch. *consil. 409. num. 43.* frustra enim fit transumptio, quando notorie eam non habere effectum Judex videt. Ast verius no-

Quid si Originale vitio aliquo laboret, an nihilominus vidimandum? Nonnulli hoc negant.

Affirmati-  
va magis

nobis arri-  
det, & Pra-  
xi consen-  
tanea,

bis videtur, ejusmodi Documenta, quæ in sigillis, scrip-  
tura, aut reliquis defectuosa reperiuntur, nihilominus  
esse vidimanda, ut tamen hoc in casu, hi defectus in  
Vidimus exprimantur, quam sentiam non tantummodo  
Praxis Camera Imperialis, sed & aliorum Judiciorum  
inferiorum tueretur, testante Ruland. *rr. de Commissar. &  
Commiss. part. 2. lib. 5. cap. 29. n. 10 & 15. add. Gülts-  
sche und Bergische Ordnung de A. 1567. cap. 53. in fin.*  
verb. wo aber einige Brief und Siegel oder andere  
Schein zu vidimiren vorgebracht, welche an Siegeln,  
Schrift oder anders Mangel bekommen, so sollen  
dieselbige gleichwohl vidimiret werden, doch desßhalb  
ben solchen Mangel in dem Vidimus mit zu vermels-  
den, und anzuziehen. Et hoc tunc maxime locum  
habet, si non notorie constet judici, Instrumentum ef-  
se studio, & annullandæ fidei gratia cancellatum; nam  
fortean pars potest probare, cancellationem vel rupturam  
non animo perimendi Instrumentum, sed casu fortuito  
factam, aut dolo adversarii, quo minus ipse eo uti pos-  
sit. Felin. *ad cap. 12. 13. & 14. X. de fid. instrum.* Imo  
possent alia instrumenta ejusdem tenoris proferri, quæ  
cum his conferantur, licet alioquin nec per omnia per-  
fecta probent, eodem modo per testes possent adjuva-  
ri, adeo, ut corrosum & corruptum in parte substantia-  
li, hoc fulcro munitum, executionem sic mereatur;  
quid quod alia multa adhuc indicia accedere possent,  
quæ facerent valere Instrumentum cancellatum vel lace-  
ratum. Vincent. de Franchis. *decis. Neapol. 485. num.*  
1. Rutger Ruland. *de Commissar. d. cap. 29. num. 11. seqq.*  
Quod si vitia sint invisibilia seu intrinseca, v. gr. si in-  
stru-

Quid si vi-  
tia sint in-  
trinseca?

Instrumentum Originale sit scriptum a falso Notario, aut excommunicato, aliave inhabilitate laborante, Exemplificatio quidem perficienda, sed nihilominus audiendus est contradicens, & annotanda illius contradictio, hujusve decisio in aliud tempus rejicienda, *Aush. si testis in fin. Cod. de testib. Nov. 90. cap. 6. Panormitan. ad cap. fin. X. de fid. instrument. num. 3. Myns. 6. Obs. 37. num. 14.*

### §. VIII.

5.) Requiritur, ut Instrumentum fideliter, non s.) ut Instrumentum fideliter de verbo ad verbum, sed de verbo ad verbum transmutatur atque describatur, cum nullum sit verbum sine virtute operandi, nec hoc solum, sed ipsæ quoque literæ & punctuli literarum, quia quævis syllaba, etiam minima, debet aliquid in Instrumento operari, Sumatur. Syllaba etiam minima attendi debet. *Guid. Pap. decis. 2. num. 2. Wehner. observat. pract. voc. schriftl. Urkunden. Rurger, Ruland. de Commissar. part. 2. lib. 5. cap. 36. num. 4. Stryk. dissert. de Instrument. amiss. cap. 3. §. 5.* Notandæ porro ubique abbreviaturæ & Interlineaturæ quæque & marginalia Instrumenti notanda, prouti hæ in Originali conspiciuntur, imo non tantum illa scribenda, quæ in contextu sunt, sed etiam interlineaturæ, Apostillæ, & quæ in margine posita, etiamsi aliquo modo contra textum pugnent, Mascard. *concl. 712. Myns. 6. O. 73. num. 4. seq. Ruland. cit. cap. 36. n. 7.* Si inveniuntur in Instrumento verba falsam latinitatem præ se ferentia, ea non corrigenda, quia ex tali mala latinitate variæ oriuntur suspensiones, quas Judicem perpendere decet. Felin. *in cap. ad audientiam. X. de rescript. num. 1. Myns. consil. 68. num. 38. Faber. Cod. Sabaud. lib. 4. tit. 16. def. 4.* quod tunc maxime obtrinet

net, quando alioquin is, qui consuevit illas conficere literas, erat vir doctus & eruditus, nam tunc falsa illa latinitas conjecturam facit, quod non scriptor ille, sed falsarius aliquis conscripserit. Felin. *cit. loc. num. 4. Menoch. consil. 409. num. 38. Ruland. de Commissar. d. lib. 5. cap. 36. num. 9. Hinc de Jure Canonico, rescripta Principum atque Pontificum pro falsis reputantur, quæ manifestum in constructione ac latinitate continent vitium, quod non credibile sit, vitium manifestum incorrectum relictum fuisse, quod tot officialium lectioni & perlustrationi subiectum fuit, cap. 11. X. de rescript. Engel. in Colleg. Jur. Can. tit. de rescript. num. 13. Wesenb. consil. 212. num. 58. Faber. Cod. Sabaud. lib. 4. tit. 16. def. 4. num. 14. quod tamen secus, si non satis proprie, latine aut eleganter scripta sint, cum indignum videatur, ut verba celestis Oraculi sub regulis Donati restringantur, censente ita Gregorio in can. 10. dist. 38. quod & Zacharias approbasse videtur in can. 86. dist. 4. sr. de consecrat. Engel. *cit. loc. num. 13. Link. ad Decretal. tit. de rescript. §. 5.**

### §. IX.

Diversitas manus, chartæ; atramenti, aliæ diligenter sunt notanda?

Præterea consignandum, quo atramento Instrumentum sit scriptum, an uno vel diverso; an recens scriptura in veteri charta reperiatur, an omnia folia una charta conscripta, an diversa, an materia, in qua Instrumentum scriptum, membrana, an charta & qualis sit, item an una eademque manu Instrumentum exaratum; plurima enim ex his & similibus desumi posse argumenta, in propatulo est, Rutger. Ruland. *de Commissar. & Commissionib. part. 3. lib. 5. cap. 29. num. 16. seqq.* Hinc divers-

Diversitas atramenti

ver-



veritas atramenti fraudis suspensionem inducit, cum calami & atramenti mutatio auferat scripturæ paritatem.

fraudis suspicionem inducit,

*Novel. 73. proæm. Bornit. de Instrument. part. 2. lib. 2. cap. 25. præsertim si diversitas hæc appareat in parte suspecta; sic dies & annus diverso atramento scripti arguunt præsumtionem falsitatis, Cephal. consil. 187. num. 17. Cravetta consil. 134. num. 27. Finkelthaus. in append.*

*Observas. præf. 15. num. 4. Sic diversitas manus Instrumentum reddit suspectum, cap. cum venerabilis. X. de religiosis. domib. cap. inter dilectos. X. de fid. instrum. Ruland. de Commiss. part. 2. lib. 5. cap. 29. num. 23. Porro ex diversitate chartarum, puta, si sint longiores, breviores, crassiores, latiores, strictiores, falsitas eruitur, Gloss. ad cap. inter dilectos. X. de fid. instrum. Stryk. Cautel. Contract. sect. 1. cap. 6. §. 8. quod obtinet quoque, si chartæ sint diversorum signorum. Menoch. lib. 5. præsumt. 20. num. 40. Mascard. de probat. concl. 740. num. 21. Stryk. cit. §. 8. circa fin. Sic multum quandoque interest, in qua materia vel in qua charta Instrumenta sint conscripta; Instrumenta enim Notariorum non aliter probant, nisi in membrana fuerint scripta, secundum Ordinationem Maximiliani de A. 1512. §. item die Notarii sollen, ibi: auf Pergament und nicht Papier. Textor. ad Recess. Imp. de A. 1654. disp. 11. th. 49. utut dicta Ordinatio quoad membranam, ita strictè hodie non observetur, Arnold. Reyger. in addit. ad Myns. 1. Obs. 80. Sic hodie in multis locis per modum pragmaticæ sanctionis constitutum, ut Contractus aliave negotia, si ve judicialia, si ve extrajudicialia, non aliter valeant, & actionis effectum producant, nisi in charta signata, auf*

ut & diversitas manus.

necnon diversitas chartæ.

Scriptura in charta quandoque non probat.

In nonnullis locis Contractus non aliter valent, nisi in charta.

C

Stem

signata fue-  
rint con-  
scripti,

Stempel & Papier, fuerint conscripta. Stryk. *Cautel. Contract. sect. I. cap. 6. §. 22. seq.* quemadmodum ita dispositum in *ILLVSTRIS SENATVS NORIMBERGENSIS Ordinatio-  
ne de charta signata A. 1697. d. 2. August. promulgata. §.* Auf daß aber. 7. *in verb.* sollen nunmehr alle schrift-  
liche Handlungen und Actus inter vivos & mortis cau-  
sa, Memorialia, Documenta und Urkunden, deren  
hieroben unterschiedlich Meldung geschehen, wann  
solche respective von dem Dato unserer A. 1690. den  
28. Febr. publicirten, und vorjeho den 2. Aug. diß  
1697. Jahrs, verbesserten Papier-Stampfs-Ordnung  
an, aufgerichtet oder erzeugt worden, und auf ob-  
bedeuter massen, nicht gestämpfte Papier geschrieben  
sind, ipso jure für null, nichtig und unbündig geachtet  
und gehalten, und darauf inn- und auffer unsern Ge-  
richten und Aemtern weder gesprochen noch Hülff ge-  
theilt werden. add. §. Letzlich 16. ibi: Widrigen Falls  
aber bereits gemeldten Nullitäten und obgesetzten  
Straffen unterworffen, und von keiner Verbindlich-  
keit und Krafft seyn.

§. X.

Schedulæ  
Libri et li-  
am extra-  
hendi.  
rubrica  
semper de-  
scribenda  
vel introi-  
tus, et si  
pars tan-  
tum vidi-  
anda,

Si integer Liber est transsumendus, non tantum fo-  
lia compacta, sed etiam schedulæ adjectæ debent extra-  
hi, Ruriger. *Ruland. Tr. de Commissar. & Commissi. pars 2.  
lib. 5. cap. 36. n. 8.* Similiter si pars privilegii vel statuti  
vidimanda, præfatio sive introitus, ut & rubrica sem-  
per describenda, & postmodum paragraphus vel versu-  
culus exinde desumptus, v. gr. *Extract. aus der Stadt  
Nürnberg verneüerten Reformation de An. 1564. tit.  
xxxiii. von Erbschafften der Eheleuth ohn Geschäft,  
Leg.*

*Leg. 1.* so das Weib stirbt vor dem Mann und absteigend Erben verläßt. *fol. 202.* So Mann und Weib mit beweislichen Bedingungen der Heyrath: Güter zusammen heyrathen, &c. &c. *Maximi enim ea res est momenti, & causa finalis ex eo cognoscitur, ac alia sumuntur argumenta; declaraturque mens statuentis aut concedentis, & subsequencia obscura quandoque explicantur, Mascard. de probat. concl. 740. Rutger. Ruland. sr. de Commiss. part. 2. lib. 5. cap. 36. num. 1. seq.*

Non minus etiam 6.) requiritur, ut sigilla accurate describantur, quem in finem exprimendum: 1.) cujus coloris sit Cera; usitatum enim apud nos Germanos, ut aliqui non nisi rubra, alii viridi, alii flava utantur; vel uti debeant. 2.) an cera nova vel vetus sit, Scacc. *sr. de judic. cap. 64. num. 13. 3.) an cera illa integra, vel corrupta & cassata, vel ut in antiquis fieri assolet, a muribus corrufa, & in specie in qua parte rupta extet? sigilla enim corrupta, quandoque parum probant, imo nullum plane faciunt fidem. Theodor. Höpping. sr. de jur. sigillor. c. 14. n. 109. & 117. seqq.*

4.) an cera sit obfuscata vel trita, ita ut id, quod impressum, clare videri non possit? 5.) an Cera vestigia conglutinationis habeat? v. gr. si charta interior sigilli sit vetustissima, & per glutinum novæ chartæ connexum? 6) an figura seu forma impressionis sese ostendat? 7.) an sigillum Cerae intinctum, an vero charta Cerae conjuncta, & in charta supra Ceram impressum; factum enim aliquando memorat Rutgeri Ruland, *sr. de Commiss. part. 2. lib. 5. cap. 30. num. 18.* in causa Herrn Christoph Herzogen zu Würtemberg, contra Kayserl.

6.) requiritur, ut sigilla accurate describantur.

hinc ex primendum.

1.) cujus coloris sit cera?

2.) an cera sit vetus an nova?

3.) an Cera integra vel corrupta vel muribus corrosa?

4.) an sit obfuscata vel trita?

5.) an vestigia conglutinationis habeat?

6.) an figura conspicuiatur?

Fis- 7.) an sigilla

lum Cerae  
intinctum  
an charta  
Cerae con-  
iuncta?

3.) an sigil-  
lum appen-  
derit an de-  
ciderit.

9.) cujus  
coloris sit  
filum.

10.) sigilla  
per picto-  
rem depin-  
genda.

*Fiscal, in causa exemptionis die Graffschafft Löwenstein betreffend*, ubi documenta sigillo Electoris Palatini munita, recognoscenda proposita, recognoscentes vero confitebantur, esse quidem sigillum hujus Principis, verum se non vidisse suo tempore ita imprimi, sed nudae Cerae, ideoque se dubitare. 8.) an sigillum appenderit, an vero deciderit? ubi simul attendendum, an vetus an novum sit, ut ita cognosci possit, an casu fortuito deciderit, nec ne. 9.) cujus coloris sit filum, quo Instrumentum perforatum. Die *Schnur*, varia enim ex iis indicia colligi possunt; praesertim cum de insignibus, an unius sint familiae, dubitatur; siquidem Experientia testatur, signantes plerumque uti iisdem coloribus in hisce filis holosericeis, quibus Insignia ipsorum constant. 10.) Tandem ipsa sigilla, ut eo certius atque melius de iis constet, post finem Copiae vidimata, loco congruo ac consueto, per pictorem juratum delineanda, & quae conformia esse videntur, circuo quoad circumferentiam metienda. conf. Rutger. Ruland. *tr. de Commissar. & Commission. part. 2. lib. 5. cap. 30. per tot.* ubi pluribus hac de re; aliisve huc apprimae facientibus disserit. add. Blum. *process. Camer. tit. 73. §. 40.* ubi ex Gylmann. *symphoremata. voc. transmissio.* breviter & in Compendio, ea quae in rite describendo sigillo observanda, hisce verbis exhibet: 1.) tenor nominum scribi debet integraliter, 2.) wie es mit dem Siegel beschaffen, ob sie ganz, verschnitten, zerbrochen, abgerissen, ob verisimilia vestigia daran vorhanden gewesen, oder nicht. 3.) solle allemweg post finem Copiae das Siegel abgerissen werden per pictorem juratum, mit vermelden, was das Wachs,

Wachs,

Wachs, Schnur, Preßel vor eine Gestalt habe.  
4.) sollen auch die Siegel, so gleichförmig zu seyn ver-  
meint werden, mit dem Circul abgeriffen.

§. XI.

7.) Requiritur, ut justa causa vidimandi adsit, sc. ve-  
tustatis Instrumenti, si Originale ob antiquitatem litera-  
rum deficere incipiat, *cap. ult. X. de fid. Instrument. ibique*  
Gonzalez Tellez. vel absentiae futurae, vel periculi amif-  
sionis, quia Originalia longius transmittenda, *Myns. 6.*  
*Q. 73. n. 16.* vel quia Instrumenta plura continent ca-  
pitula, & non de dato Instrumento, sed de ejus saltem  
parte quaestio movetur, nam tunc totum quidem Instru-  
mentum Judici exhibendum, non vero parti adversae,  
cui saltem Copia extracta istius capituli sive partis, quae  
ad causam facit, communicanda, per *L. 10. §. 2. ff. de*  
*edend. cap. 5. X. de fid. instrument.* ne plura litigia occa-  
sione totius Instrumenti exhibiti oriantur. *Gail. 1. Obs.*  
*106. num. 10.* *Petr. Frider. Mindan. de process. & mandat.*  
*in Cam. extrab. lib. 2. cap. 48. num. 18.* *Brunnemann*  
*process. Civil. cap. 19. n. 6.* *Link. Consil. Alsdorff. 92.*  
*num. 11.* add. *Ruland. tr. de Commiss. part. 2. lib. 5.*  
*cap. 33.* ubi solide tradit, quando productio partis In-  
strumenti, sive Copia ejusdem partis, ad probandum  
sufficiat. 8.) requiritur, ut Vidimatio fiat ad petitionem  
eorum, quorum interest, *cap. ult. X. de fid. Instrum.*  
*ibique Felin. & Panormitan.* 9.) ut transumptio peragatur  
regulariter in loco, ubi Instrumenta Originalia haben-  
tur, *Ruland. de Commissar. & Commiss. part. 2. lib. 5.*  
*cap. 24. num. 28.* Denique secundum stilum & con-  
suetudinem cujuscunque judicii, manu & sigillo suo at-

7.) requiri-  
tur, ut justa  
causa adsit  
Instrumen-  
tum vidi-  
mandi.

8.) ut vidi-  
matio fiat  
ad petiti-  
onem inter-  
essentium.  
9.) in loco,  
ubi Ori-  
ginalia ha-  
bentur,  
10.) ut ju-  
dex manu  
& sigillo  
suo atrette-  
tur, Copi-

am con-  
cordare  
cum Orig-  
nali.

testari debet Judex, Copiam vidimatam de verbo ad  
verbum concordare cum Originali. Befold. *thes. Pract.*  
*voc. Abschrift.*

§. XII.

Requisita  
hactenus  
adducta di-  
ferte pro-  
bat die Gäl-  
chische Re-  
formation.

Hactenus adducta requisita maxima ex parte appro-  
bata conspiciuntur in der *Sülischen Reformation de A. 1567.*  
*sic. wie Vidimus und Transsumten* ausgebracht werden  
sollen, *cujus verba* melioris illustrationis ergo heic ap-  
ponere lubet: Wann einer glaubwürdig Vidimus  
oder Transsumt ausbringen wolt, soll er denjenigen,  
den solches betrifft, wie sich gebührt, beruffen las-  
sen, um zu hören, und zu sehen, das beehrte Vi-  
dimus und Transsumt mit Bestimmung einer benann-  
ten Zeit und Tags, nach Gelegenheit der Nähe  
und Ferne des Abwesenden, auszubringen. Wann  
das nun geschehen, auch die Original-Brief, Sie-  
gel oder ander fürbrachter Schein, an ihren Siegel,  
Schriften und anders, ohne Mangel befunden, so  
mag das beehrt Vidimus oder Transsumt, es kom-  
me der erfordert, oder nicht, mit Erkenntnus des  
Gerichts, als glaubwürdig und kräftig, erlangt  
und ausgebracht werden, welches auch darnach so  
viel Glaubens hat, als die rechte Originalia und  
Haupt-Brief; In *Statutis* ab ILLVSTRI REPUBLICA NORIM-  
BERGENSI *conditis*, hac de re nihil quicquam certi deter-  
minatum reperitur, sed *Judicis arbitrio* relinquatur, an  
& qualis Copiis Vidimatis attribui debeat fides. *vid.*  
*Reformat. Noric. tit. VII. Leg. III.* von Vidimus und  
Transsumten, *ubi hæc occurrunt verba:* Wann jemand  
einigerley Vidimus oder Transsumt mit vorübergehens-  
der

In Statutis  
Norici-  
judicis ar-  
bitrio reli-  
quum, qua-  
lem Vidi-  
mus mereri  
debeant si-  
dem.

der Verkündigung seines Widertheils, oder aber un-  
erfordert desselben, anderswo ausgebracht hätte,  
und zu seiner Beweisung gerichtlich fürlegen würde,  
das soll in seinem Werth, und vorbehaltlich des an-  
dern Theils gebührender Einred, angenommen wer-  
den, und jedesmaln auf beeder Theile Vorbringen,  
in des Gerichts Mäßigung stehen, ob und wieviel  
denselben transsumten und vidimirten Urkunden zu glau-  
ben seye, und darauf, was recht ist, erkannt und ge-  
urtheilt werden. Quod si tamen antea memora-  
ta requisita concurrant, quin Copiæ ejusmodi vi-  
dimatæ plenam & omnimodam in *Foro Norico* mereantur  
fidem, nulli dubitamus, statuta namque declarationem  
suam recipiunt ex Jure communi, cui in dubio sese con-  
formasse censentur statuentes Gail. 2. *Obs.* 33. num. 3.  
& 4. Mev. ad *Jus Labec. quest. pralim.* 10. num. ult. Mas-  
card. de *general. statutor. interpret. concl.* 2. num. 71. Harp-  
precht, *consil. Tubing.* 28. num. 46. seq.

§. XIII.

Eadem solemnitates, quæ in Vidimationibus a Judi-  
ce conficiendis necessarias esse diximus, a *Commissariis*  
quoque adhibendæ, si illorum Vidimus plenam mereri  
debeant fidem. Non minus etiam *Comitibus Palatinis*  
ut & *Notariis* publicis, ad plenam fidem atque autorita-  
tem Copiis a se vidimatis conciliandam, ea quæ Judi-  
ci in Exemplificatione attendenda sunt, veniunt observan-  
da, ita scilicet ut & ipsi partes, quarum interest, seu illos,  
contra quos aliquando Copia vidimata producenda, ad  
Exemplificationem evocent, Originalia diligenter inspi-  
ciant, de verbo ad verbum, cum iisdem notis, cyphris,

Commissa-  
rii eadem,  
quæ Judi-  
ces, requi-  
sita in suis  
Vidimatio-  
nibus ob-  
servare ne-  
cesse ha-  
bent.  
ut & Co-  
mites Pala-  
tini atque  
Notarii,

&

& interlineaturis, uti hæc in Originali deprehenduntur, transumant, sigilla & reliqua rite & accurate describant, Copiam cum Originali sedulo conferant, eandemque propriæ manus subscriptione, suoque sigillo confirment. Tusch. *pract. concl. lit. T. concl.* 374. Mund. a Rodachi *tr. de Comit. Palatin. cap. 3. num. 326.* Stryk. *Cautel. Contract. sect. 2. cap. 7. §. 16.* & in *dissert. de Instrument. amiss. cap. 3. §. 6.* Ut autem Notarius *Signetum* sive *Symbolum Notariatus* apponat, adeo præcise non requiritur, sed privatum illius sigillum sufficit, quemadmodum etiam nullis opus habet testibus, cum hæc solennitates in Instrumentis solummodo publicis Originalibus, ab ipso conficiendis, attendendæ veniant. Carpzov. *lib. 3. resp. 85. num. 22.* Wildvogel. *dissert. de recognit. Document. cap. 3. §. 4.* Berger. in *Elect. process. execut. §. 25. pag. 33.* Ceterum notandum, quod in *Camera Imperiali*, Copiis à Notario vidimatis nulla attribuitur fides, & quando illarum recognitio petitur, soleant a parte adversa rejici hisce formalibus: *weiln sie a simplici Notario vidimirt, nicht zu recognosciren.* Blum. *process. Camer. tit. 63. num. 37.* & *tit. 39. num. 7.* Et hoc ita observari docet Blum. *d. tit. 63. num. 37.* etiamsi vidimatio a Notario immatriculato facta esset, quia immatriculatio Notariis præter potestatem insinuandi Processus Camerales, nihil quicquam ulteri attribuit. Imo licet Notarius Instrumentum conficeret, eique Copiam insereret, id quod dicitur, *eine Instrumentirte Vidimus*, capropter tamen majorem fidem non acquireret: utut enim Notario in Instrumento aliquid asserenti plene credatur, tamen regulariter Instrumenti alicujus tenor alteri Instrumento insertus, per hoc

an appositio symboli Notariatus sit necessaria? an testibus opus?

In Camera Imperiali Copiæ a Notario vidimate nullam habent fidem, etiamsi vidimatio a Notario immatriculato facta, aut Instrumento Copia inserta,



hoc sine Originali non probat, nisi autoritate Judicis, parte adversa ad istud citata nihil opponente, insertus fuerit. Blum. *process. Cam. tit. 63. num. 38.* Imo nec admitti Exemplificationem etiamsi per tres vel plures Notarios sit facta, refert & præjudiciis firmat Ruland *tr. de Commissar. & Commiss. part. 2. lib. 5. cap. 15. num. 7. & cap. 26. num. 8. add. Blum. process. d. tit. 63. num. 38. circa fin.* Hinc cum aliquando cuidam fuisset injunctum, ut Vidimus alicujus privilegii in forma probante produceret, ille curavit istud transumi, & per tres Notarios subscribi, & sic produxit; sententia autem desuper lata 13. Junii 1589. hoc modo: in Sachen 2c. ist D. L. Wolf, dem jüngst vorgebrachten Vidimus ohnverhindert, die im Appellationss Libell angezogene Privilegia nochmalen in glaubwürdiger Form vorzubringen, Zeit vier Monat, pro omni termino W. A. W. angefest 2c. cujus sententiæ intellectus fuit, ut privilegium exemplaretur autoritate Judicis ordinarii, qui in hac causa est Camera, cujus autoritate prædicta vidimatio fieret. Roding. *Pantect. Jur. Cameral. lib. 1. tit. 16. num. 13.* In *Judicio Imperiali Aulico*, Copiis Notariorum vidimatis pariter non creditur, etsi Instrumentis suis inseruerint, cum nec hic, perinde ut in Camera, aliæ Vidimationes fidem faciant, quam quæ a Statu Imperii, vel judice Ordinario, vel a Registratore Imperiali Aulico sunt confectæ. Autor. *Brevicul. Prax. Imperial. Aul. tit. 9. §. 8.*

aut vidimatio per plures Notarios facta.

Præjudicium.

Idem etiam obtinet in *Judicio Aulico*,

#### §. XIV.

Hæc de Copiis solenniter ordinatis, earumque fide. Dispiciendum nunc, qualemne autoritatem habeant *Vidimus, casu, quo solennitates in accedentibus*

Cujusnam autoritatis sint Vidimus non citatis partibus facti?

D

§§. tibus facti?

Distingui-  
tur, si pro-  
duci potest  
Originale,  
nihil pro-  
bat,

Limitat.

Si non po-  
test, semi-  
plene.

et accendi-  
bus aliis ad-  
miniculis,  
vel iura-  
mento sup-  
pletorio,  
plene pro-  
bat,

§. §. *proposita, plene non sunt observata, sed Citatio il-  
lorum, quorum interest, omissa. Hic distinguendum,  
an producens Copiam vidimatam, sit requisitus de produ-  
cendo Originali, quod potest exhibere, & non vult, & tunc,  
quamvis productus non alleget, se velle arguere  
Originale de falso, Copia nihil quicquam probat, nec  
etiam indicium facit propter suspicionem fraudis, con-  
tra producentem militantem, idque sive recens, sive an-  
tiqua, sive solennia enunciet, sive non, & qualiscunque  
sit. Betran lib. 1. consil. 23. num. 77. Molin. ad consue-  
tud. Paris tit. 1. §. 8. gloss. 1. num. 62. add. num. 40. mo-  
do tamen in eodem iudicio non fuerit approbata per ad-  
versarium, sic enim non sufficeret allegare, producen-  
tem habere & occultare Originale, nisi argueretur de fal-  
so & practicaretur, l. fin. Cod. de fid. instrument. Molin.  
cit. tit. 1. §. 8 gloss. 1. num. 62. Aut non extat Originale,  
vel non est in facultate producentis istud exhibere, vel etiam  
de Originali producendo non fuit requisitus, &, secundum  
communem Doctorum sententiam, talis Copia vidimata, per  
se, semiplenam facit probationem, ita, ut accedentibus aliis  
adminiculis, plena gaudere possit probatione, vel iis de-  
ficientibus, delationi iuramenti suppletorii, si producens  
sit persona honesta, causaque ad hoc iuramentum quali-  
ficata, iuste locus detur. Molin. cit. loc. num. 67. & 40.  
Cochmann. vol. 4. consil. 10. num. 27. Covarruv. pract.  
quest. 21. num. 5. Brunnemann, process. civil. cap. 19. num.  
8. Textor. decis. Palat. 78. notab. 2. Stryk. Caus. Contract.  
sect. 2. cap. 7. §. 15. Engel. Colleg. Jur. Can. tit. de fid.  
instrum. §. 3. num. 50.*

§. XV.

Sed hæc ita *regulariter*; dantur enim certi *casus*, in quibus ejusmodi *Copia*, partibus non citatis *vidimata*, plene & firmiter probant; utpote 1.) si *summum periculum in mora*, quo casu transumptionem non citatis interessentibus, salvo jure absentium fieri posse, plurimi concludunt, Felin. *ad cap. fin. X. de fid. instrument. num. 10.* Gonzalez. *Tellez. ad d. cap. fin. in comment. Brunnemann. process. Civil. cap. 9. num. 7.* tempore enim necessitatis, & ubi periculum est in mora, receditur a regulis juris communis. Ruland. *tr. de Commissar. part. 2. lib. 5. cap. 24. num. 11.* Barbof. *thes. locupletas. voc. necessitas. axiom. 20. 2.)* si *Copia fiat per eundem tabellionem, qui Instrumentum Originale confecis*, quia hæc scriptura exemplata in effectu est principalis & authentica, utpote cum in primo Originale non sit aliud, nec plus autoritatis & solennitatis, quam in isto novissimo, & sic eadem nititur autoritate, & perinde est, ac si duplex Originale factum esset. Myns. 6. *Ob. servat. 74. num. 3.* Textor. *decis. Palas. 6. num. 1.* Mev. *part. 5. decis. 147. & part. 7. decis. 244. num. 3.* Molin. *ad consuet. Paris. tit. 1. §. 8. gloss. 1. num. 41.* Notarium enim de eodem actu plura posse conficere Instrumenta, dubium nullum habet. Felin. *ad cap. fin. X. de fid. instrument. Mev. part. 5. decis. 147. nam. 4.* Eadem vis etiam tribuitur Exemplo, quod non scripsit quidem idem Notarius, sed tantum subscripsit et subsignavit, quia paria sunt, totum scribere vel subscribere. Christin. *vol. 2. decis. 783. num. 6.* Covarruv. *pract. quest. 21. num. 3.* Mev. *part. 7. decis. 244. num. 4.* 3.) Si *vigeat consuetudo, ut absque ulla Citatione, Instrumentum vidimari possit*, arg. §. 9. *Instit. de Jur. nat. gent. & Civil.* Gratian. *disceptat. forens. cap. 268.*

Adducuntur casus quibus ejusmodi *Copie* vidimate plene probant.

1) est, si periculum in mora.

2) si *Copia fiat per eundem tabellionem, qui Originale confecit.*

ut saltem subscripsit & subsignavit.

3) si consuetudine vel statuto plene ejusmodi *Copie* attribuat fides.

num. 13. Gonzalez. Tellez. *ad cap. fin. X. de fid. instrument. circa fin.* cum nihil impediatur, quo minus Copiis vidimatis minus solenniter factis, ex generali alicujus loci consuetudine, vel statuto, plena attribui queat fides, Engel. *Colleg. Fur. Can. tit. de fid. instrument. §. 3. num. 51. 4.)* Si agatur de innovandis privilegiis vel indultis in Curia Romana, cum transcant per multas manus, Felina *ad cap. fin. X. de fid. instrument. num. 7.* 5.) Si pars adversa Copia hac vidimata pro se fuerit usa. *Mev. part. 5. decis. 147. num. 8.* qua quisque enim pro se scriptura utitur, eadem contra se admittere tenetur, cum productio in judicio & allegatio, tacitam Instrumenti contineat approbationem. Bartol. *in l. 1. Cod. de fid. instrument. Mev. cit. decis. 147. num. 8.*

4) si agatur de innovandis privilegiis in Curia Romana.  
5.) si pars Copia pro se fuerit usa,

6) si pacto fuerit conventum, ut Copia vidimatae plene credatur,

6.) Si pacto fuerit conventum, ut in casum amissionis Instrumentorum, Copia alicui vidimatae plene credatur, v. gr. sollte auch diese Obligation oder Original, durch Raub, Krieg, Brand, oder sonst auf einige Weis von Handen kommen, so soll einer vidimirten Copie eben solche autorität executive agendi, Krafft diesen ertheilt seyn, als wann die Originalia selbst producirt werden. *Stryk. Cautel Contract. sect. 1. cap. 6. §. 10. & in dissert. de amiss. instrument. cap. 3. §. 4.* Hoc autem pactum non extendit, ut scriptura privata habeat vim publici Instrumenti, hoc enim in potestate partium non est, *l. 8. ff. de Castrens. pecul.* sed ut plenam fidem inter paciscentes saltem obtineat ex conventionione, utpote quæ facultatem probandi extendere vel restringere potest. *Mascard. de probat. concl. 1249. Carpzov. part. 1. Const. 13. def. 38. Petr. Heig. part. 2. quest. 3. num. 14.* Sed quid si contrahentes simpliciter tantum dixerint, Copia alicui stari debere? Daß ein

quid si simpliciter dicunt, Co-

So:

Copen eben diese autorität haben soll , als das Original. Verba hæc de *Copia vidimata* esse intelligenda, nec aliam Copiam admitti posse, cum semper incertum sit, an hæc revera sit Copia ex originali desumpta, tradit Stryk. *Caus. Contract. sect. 2. cap. 7. §. 14. & Berger. in Elect. process. execut. §. 25.*

piz alicui  
esse stan-  
dum?

### §. XVI.

Non minus etiam plene probant Vidimus, partibus 7) si Copia non vocatis, confecti, 7.) si Copia esset antiqua & de facto & Instrumento antiquo; non enim hic sufficeret Originale esse vel fuisse antiquum, si Exemplum esset recens. Molin. ad consuetud. Paris. tit. 1. §. 8. gloss. 1. num. 41. Richter. ad Auth. si quis in aliquo. Cod. de edend. num. 5. Brun- nemann. process. Civil. cap. 19. num. 2. Böhmer. f. Ec- clesiast. lib. 2. tit. 22. §. 8. ubi elegans præjudicium. Ra- tio autem, cur ejusmodi Copiæ non omnibus solennitati- bus instructæ, plene credatur, hæc est, quia antiqua cau- sis difficillimæ probationis annumerantur, sicque ob pro- bandi difficultatem, etiam leviores probationes, nec non semiplenæ & conjecturæ, admittuntur, Menoch. de arbitr. jud. quæst. cas. 115. Gail. 2. O. 93. n. 18. Ant. de Amato. decis. 21. n. 30. cum antiqua probari possint per famam & indicia, Pacian. de probat. tit. 2. cap. 38. num. 40. Fre- her. de fama lib. 1. cap. 8. num. 7. Accedit, quod Copia in materia probationis de antiquis, æquiparetur testimo- nio de auditu alieno; jam quia testes de auditu alieno de- ponentes in antiquis plene probare dicuntur, cap. 47. X. de testib. Dissert. Nostr. de probat. per testes de audit. alien. depon. cap. 3. §. 1. etiam probare poterit ejusmodi Exem- plum, Myns. 6. Obs. 75. num. 3. Trentacinqu. in resolut.

7) si Copia  
vidimata  
esset anti-  
qua,

8) si agatur  
de im-  
ponendo ar-  
resto.

*jur. lib. 2. tit. de probat. resol. 5. num. 9.* cum antiquitas scripturæ fidem quandam conciliet, Mascard. *de probat. concl.* 188. 8.) *si agatur de imponendo arresto*, tunc enim ad docendum debitum, quo debitor petenti arrestum devinctus dicitur, tales Copiæ vidimatae omnimodo sufficiunt, Berger. *in Elect. disceptat. forens. tit. 51. Observat. 2. not. 4. p. 1704. seq eo*, quod in arrestis imponendis, ut plurimum summum periculum sit in mora, ut interim, dum Creditor de Originali est sollicitus, cum alii prævenire, vel debitor aufugere, bonaque sua alibi transferre possit; at ubi periculum in mora est, nec temporis, nec loci, nec alterius solennitatis judiciariæ ratio haberi debet. Peck. *de jur. sistend. cap. 19. num. 10.* Moller. *lib. 3. semestr. cap. 44. num. 5.* Carpzov. *lib. 4. resp. 38. num. 7.*

Etiam nu-  
dæ Copiæ  
sufficiunt  
ad imposi-  
tionem ar-  
resti.

Berger. *cit. loc.* Hinc etiam Doctores communiter nudam quoque & simplicem instrumenti Copiam, eine unvidimirte Copien, ad impetrandum arrestum admittunt, pro: uti pluribus deducunt Berlich. *part. 1. decis. 107. per tot.*

9.) si pro-  
banda dif-  
famatio in  
Processu ex  
L. Diffa-  
mari.

Carpzov. *lib. 4. resp. 23. num. 22.* Wernher. *Observat. select. forens. vol. 6. Observ. 9. & Observat. 431. 9.) in Processu ex L. diffamari*, pro docenda diffamatione, neque enim exacta probatio, sed summaria tantum demonstratio hic requiritur. Berger. *in Elect. process. Provocat. §. 27. & in Oeconom. Jur. lib. 4. tit. 32. not. 6.* Wernher. *select. Observ. forens. vol. 1. Obs. 228. num. 5.* Ludov. *in der Einleitung*

10.) si ex  
Archivo a-  
liquo In-  
strumenta  
sunt trans-  
sumta.

*zum Civil. process. cap. 5. §. 11. 10.) in casu, quo ex Archiv-vo aliquo Instrumenta sunt transsumta*, cum in Archivo omnis præsumptio doli cesset; alii tamen contrarium statuunt, & citationem partium, ad effectum plene probandi requirunt, per *Auth. si quis in aliquo. Cod. de testib.* Re-  
tior

etior sese habet sententia illorum, qui propter hanc Dd. diversitatem ad Observantiam & consuetudinem cujus-  
cunque loci recurrendum esse docent, quippe quæ in hac  
materie optima interpret, arg. l. 37. ff. de legib. Mynf.  
ad. cap. 1. X. de fid. instrument. num. 34. conf. Rurger. Ru-  
land. tr. de Commissar. & Commiss. part. 2. lib. 5. cap. 24.  
num. 4. seqq.

rectius re-  
spicitur ad  
consuetu-  
dinem cu-  
jus-  
cunque  
loci,

### §. XVII.

Denique notandum, quod Copiis omiſſa vocatione  
partium vidimatis, plena adhibeatur fides in omnibus illis  
casibus, quibus Copia simplices atque nuda probant. Huc per-  
tinet 1.) si secundum illam Copiam bis vel pluries fuerit  
judicatum, quia tunc pro authentica inter eosdem vide-  
tur esse recepta. Mev. part. 5. decis. 147. num. 9. 2) si pars,  
contra quam Copia producit, nihil opponat, sed eam  
admittat; quia nihil opponens in judicio, juri sibi compe-  
tenti renunciassse, arg. cap. 20. X. de rescript. atque Co-  
piam approbasse censetur. cap. 43. de R. l. in 6to. Mev. part.  
5. decis. 147. num. 7. Et licet alias fidem per se non ha-  
beat, eandem tamen meretur ex approbatione, cui semel  
factæ nemo contravenire debet. Mev. cit. decis. 147. num.  
6. Nec judici integrum est ejusmodi Copiam ex officio  
respuere, sed illi debet adhibere fidem, cum enim Ex-  
emplum in judicio productum privatorum respiciat utili-  
tatem, judex quoque nonnisi requisitus & imploratus,  
Exemplum rejicere poterit. Trentacinqu. var. resolut. lib.  
2. tit. de probat. resolut. 5. num. 16. ubi dissentientium  
quoque opinionem refutat. 3.) Copia in Archivo pu-  
blico recondita. Mynf. 6. Obs. 75. num. 1. Carpzov. part.  
1. Const. 17. def. 38. num. 3. seq. Mascard. de probat. vol.

11.) in om-  
nibus casu-  
bus, quibus  
Copiæ sim-  
plices pro-  
bant, Co-  
piæ parte  
non vocat;  
vidimatz, a  
plena fides  
habetur.

1.) si secun-  
dum illam  
Copiam  
pluries fue-  
rit judica-  
tum,

2) si pars  
adversa ni-  
hil oppo-  
nat.

an judex ex  
officio Co-  
piam reji-  
cere possit?  
3) Copia in  
Archivo  
reperita,

2. concl.

2. *concl.* 712. *num.* 61. modo Archivum officialis præfectus, & scriptura illa sit posita inter authentica & publica, non privata documenta, cum Exemplum repertum inter scripturas publicas & privatas, præsumatur esse ejusdem naturæ. Schurf. *Cent.* 3. *consil.* 9. *num.* 5. Link. *consil.* Altdorf 59. *num.* 1 Rurger. Ruland. *tr. de Commiss.* lib. 2. *part.* 5. *cap.* 8. *per sos.* Alii tamen contrarium statuunt, talique Copiæ simplici fidem aliquam inesse negant, nec sine ratione, neque enim locus fidem & auctoritatem rei tribuere potest, quæ per se fidem non habet, cum etiam non raro quædam tabulario publico inferantur, quæ nunquam plenam acceperunt consummationem. Scriv. *S. J. Civ. Exerc.* 28. *ib.* 31. Böhmer. *J. Ecclesiast.* lib. 2. *tit.* 22. §. 8. Brunnermann. *ad l.* 2. *ff. de fid. instrument.* n. 3. Frisch. *de jur. Archivor.* *cap.* 7. *num.* 43. *seqq.* quod si tamen alia adminicula concurrant, ad juramentum suppletorium vel purgatorium tali casu deveniri posse, nulli dubitamus. Et ita respondit Inclyta Facultas Wittembergenfis mensi Junio 1706. prouti testatur Wernher. *select. Observat. forens.* vol. 1. *Obs.* 365. *num.* 3. *seqq.* Ante omnia tamen heic respiciendum esse putamus ad cujuscunque loci consuetudinem, quippe quæ nonnunquam Copiis simplicibus in Archivum publico repertis plenam attribuit auctoritatem, arg. *cap. cum dilectus. X. de fid. instrument.* König. *in process.* *cap.* 91. *num.* 41.

### §. XVIII.

Copiæ vidimatæ ab Originali minus authentice descriptæ nil probant,

Quæ de Copiis vidimatis earumque fide hætenus adduximus, procedunt eo in casu, quo de *Originali autentico* ejusmodi Copiæ sunt sumptæ; si vero ab *Originali minus authentico*, quod, si in forma & qualitate in Copia designa-



signata proferretur, non probaret, fuerint descriptae tunc Copia vidimata, quantumvis solennissime confecta, nihil quicquam probaret, nec plus operari posset, quam ipsum Originale, per *cap. cam delicta. X. de confirmat. util. vel inusit. Molin. ad consuetud. Paris. tit. §. 8. gloss. 1. num. 33.* Quantum ad Copias vidimatas ab aliis Copiis vidimatis transfumtas, illas nullius esse autoritatis, ad instar testimonii de auditu auditus, etiamsi a Copia solennissime vidimata essent sumtæ, statuit Molin. *tit. I. §. 8. gloss. 1. num. 33.* Sed Bartol. *in auth. si quis. Cod. de edend. contrariam* tuetur sententiam, dicendo: quoties Originale saltem iurejurando asserentis possit probari esse deperditum, toties posse Vidimationem fieri ex alia Copia rite & solenniter vidimata, ita, ut illi eadem detur fides, quæ primo Exemplari vel ipsi Originali iure dari debet. Cujus sententia eatenus admittenda, ut procedat inter eos, inter quos primum Exemplum solenniter fuit confectum, nam si Originale casu perit, omnino Copia vidimata solennissime disposita, debitis observatis requisitis, iterum poterit vidimari, ita ut ei postea omnimoda concilietur fides, ne pereat probatio. Covarruv. *pract. quest. 21. num. 4. Mascard. de probat. vol. 2. concl. 712. Molin. cit. loc. num 34. Struv. S. J. Civ. 28. th. 31.*

Copie vidimatae alterius Copie vidimatae an & quatenus robeat?

#### §. XIX.

In iudicio Instrumenta regulariter in Originali sunt producenda, unde dicit Pontifex *in cap. 1. X. de fid. instrum.* si scripturam authenticam non videmus, ad Exemplaria nihil facere possumus, & ad idem est textus in *l. 3. Cod. de divers. rescripts.* ubi præcipiunt Diocletianus & Maximianus Impp. ut Originalia Rescripta, non Exempla eorum

In iudicio regulariter ipsa Originalia sunt producenda.

admittun-  
tur tamen  
quoque  
Copiæ vi-  
dimatæ,

insinuentur, add. l. 2. ff. de fid. instrument. Mey. part. 5. decis. 147. num. 1. Coler. process. execut. part. 3. cap. 1. num. 49. Quin. Paulus in d. l. 2. ff. de fid. instrument. ejusmodi Exemplum calumniosam scripturam vocat, quia fallax & ad calumniam struendam fraudemque inferendam idonea est, Donell. ad Auth. si quis in aliquo Cod. de edend. Gothofred. ad antea cit. l. 2. ff. de fid. instrument. in not. lit. r. & suspicionem obreptionis parit, vid. l. 24. C. de probat. Link. consil. Altdorf. 10. n. 1. proinde sæpissime Originalium productio per sententiam interlocutoriam hisce verbis injungi solet: Dasi zuvörderst Kläger das angezogene Document in Originali ad Acta zu bringen schuldig, Wernher. select. Observat. forens. vol. 2. Obs. 169. num. 2. Aliquantum tamen Copiæ quoque vidimatæ non minus, quam ipsa Originalia admittuntur, quando sc. pars productionem Originalium non urget, aut Originalia haberi non possunt & sunt deperdita, aut allegantur Instrumenta aliena, ut libri judiciales &c. vel sine periculo amissionis aut corruptionis ad locum judicii longe distantem difficulter mittuntur. Engel. in Colleg. Jur. Can. tit. de fid. instrument. §. 3. num. 49. Blum. process. Cameral. tit. 73. num. 39. item si instrumenta plura capitula continent, & non de toto Instrumento, sed parte ejus agitur, quo in casu parti tantum Copia extracta communicanda, cap. 5. X. de fid. instrument. Brunnemann. Process. Civil. cap. 19. num. 6. Link. consil. Altdorf. 92. num. 11. Et ita quoque in Camera Imperiali observari, testatur Gail. 1. Obs. 160. num. 10. Mindan. de processib. cap. 48. num. 19. Hinc si libri Mercatorum exhibendi, non totus liber sed Extractus tantum vidimatus illius paginæ, in qua res controversa continetur, producen-

endus venit. Rösener. *tr. de libr. Mercator. cap. 10. num.*  
 33. Ceterum notandum, quod illis in casibus, quo Copia  
 vidimata in iudicio admittuntur, semper recursus ad Ori-  
 ginale, si haberi potest, concedatur, quia in describendo  
 facile error committi potuit. Donell. *lib. 23. cap. 8.* Rösener.  
*cit. cap. 10. num. 34.* ad Originalia  
semper  
recursus  
conceditur

§. XX.

Copias vidimatas in iudicio productas, si suis legalibus  
 gaudeant requisitis, ad instar Originalium omnino esse re-  
 cognoscendas, quia plene probant, nemo negabit. Wild-  
 vogel. *dissert. de document. recognis. cap. 3. §. 4.* Quid si  
 vero Copia non citatis partibus vidimata, adeoque non omnibus  
 solemnitatibus instructa exhibeatur? Recognitionem ejusmo-  
 di Copiarum vidimatarum parti adversæ, contra quam  
 producuntur, esse injungendam, hodierna fori observan-  
 tia edocti, tuto asserimus; hinc formula pronunciandi:  
 Daß Beklagter die von Klägern producirte Vidimus, sei-  
 nes Vorwendens ohngeachtet, zu recognosciren schul-  
 dig. Etsi enim, secundum tradita in §. 14. plena fides iis  
 non tribuatur, adminiculari tamen possunt, ita, ut defi-  
 cientibus aliis probationibus, juramento suppletorio locum  
 faciant, l. 3. *Cod. de jurejur.* quemadmodum itaque ar-  
 ticuli, qui saltem indirecte & præsumptive causæ admi-  
 niculantur, pro pertinentibus habentur & admittuntur,  
 Vinc. de Franchis. *decis. Neap. 220. num. 11.* ita etiam ta-  
 les Copiæ pro pertinentibus habendæ, ita ut recogni-  
 tionem pars adversa nequeat detrectare, arg. l. 56. ff.  
*de usur. l. 15. §. ult. ff. de reb. auctoris. judic. possid.*  
 E 2 Carp-

Carpzov. *lib. 3. resp. 81. num. 6. & part. 3. decis. 236. num. 4. seqq.* Posito etiam, quod de fide probationis iudex ambiguus sit, securius tamen foret, dubiam & superfluum admittere recognitionem, quæ salvis adversæ partis exceptionibus, absque omni ejus labore & præjudicio sit, quam necessariam omittere, quia in dubio iudex semper illud eligere debet, quod est minus onerosum & periculosum utrique parti, *l. 8. ff. qua in fraud. Creditor. Carpzov. cit. resp. 81. num. 6.* In *Processu Executivo*, Reus Copiam vidimatam recognoscere non tenetur, quod hic Instrumenta liquida, indubitata, & Originalia requirantur, alioquin executive agi non potest, prouti respondit *Inclytus Ordo Wissembergensis mense Februario A. 1706. ad interrogationem Johann Daniel Daumen zu Dreßden, testante Wernhero in select. Observat. forens. vol. 7. supplement. ad part. 2. Observat. 365. add. Berger. in supplement. ad Elect. disceptat. forens. part. 2. pag. 1639. seqq. & in Elect. process. Execut. §. 25. nisi 1.)* Instrumento inserta sit clausula: ut stetur Copiæ, quamvis tum Copia intelligenda sit non simplex, sed vidimata 2.) Vidimatio facta citatis iis, quorum interest, hæc enim eandem cum Originali vim & auctoritatem habet. Berger, in *Elect. process. Execut. §. 25.*

## §. XXI.

Vitiantur  
Copiæ vi-  
dimatæ.

Vitiantur Copiæ vidimatæ 1.) si a falso Notario  
sint.

sint confectæ, Sichard. *ad l. 4. Cod. de fid. instrument.* 1.) si a falso Notario confectæ.  
 Lauterbach. *Colleg. theoret. Pract. tit. de fid. instrument.*  
 §. 27. hinc si dubitatur de Notario, producens tale documentum probare debet, istud a Notario esse confectum, adeoque istius personam legitimare, per productionem Diplomatis, quo Notariatus officium ipsi collatum. Mascard. *de probat. conclus. 920. num. 6.*  
 2.) per *rasuras* in loco suspecto & substantiali, v. gr. circa annum, diem, summam debitam &c. item 2.) per *rasuras* in substantialibus.  
 3.) per *Cancellationem* vel totalem, vel partialem, in loco suspecto & substantiali factam, v. gr. si in Instrumento Emptionis aut locationis, pretii vel mercedis determinatio aut rei venditæ vel locatæ descriptio conspiciuntur cancellatæ, L. 24. ff. *de probat.* 3.) per *cancellationem*.  
 4.) per *interlineaturam* & *scripturam marginalem*, nam & hæc si facta fuerit in loco suspecto, vel substantiam negotii concernente, falsitatem arguit, quorsum spectant verba *Ordinationis Maximiliani de Notariis de A. 1512* §. Die Notarien sollen ibi: sonderlich an mercklichen und verdächtigen Orten, in einer oder mehr Zeilen, oder zwischen den Linien, oder auf das spatium heraus etwas setzen, davor sie sich soviel möglich hüten sollen. De hisce omnibus pluribus conf. Stryk. *Caut. Contract. sect. 1. cap. 6. §. 5. & in dissertat. de rasura. cap. 2. num. 3. sum. mult. seqq.* Lauterbach. *dissertat. de Cancellatione cap. 2. thes. 13. seqq. & passim.* 4.) per *interlineaturam & marginalia*.  
 Finckelthaus. *in appendic. Observat. pract. Obs. 15.* Ad servandam itaque Exempli fidem, pro Cautela notandum, ut Actuarius vel Notarius, si fortean in describendo errorem commiserit, vel aliquid in Ex-

Cautela  
pro Judice  
vel Nota-  
tio.

emplo radendum fuerit, secundum monitum Vlpiani in L. 1. §. 1. ff. de his qua in testament. delent. in fine scripturæ exprimat, quod in hac vel illa linea erraverit, vel verbum aliquod deleverit, vel omissum suppleverit, vel rasuram illam, interlineaturam, & scripturam marginalem ipsemet fecerit, v. gr. gegenwärtige in 5. geschriebenen Blättern begriffene Copie hab ich Endes: Benannter Kaiserlicher geschwöhner Notarius mit seinem wahren Original collationirt, und demselben gleichlautend befunden, ausgenommen im andern Blat der Copie auf der ersten Seiten lin. 6. das Wörtlein: wiezerkäufflich, und lin. 18. ejusdem lateris, das Wörtlein: Jahr, so im Abschreiben ausgelassen worden, ad marginem, mit denen signis \* und † gesetzt, wie ebenmäßig auf der ersten Seiten des dritten Blats, das Wort Rheinisch, so heißen soll, Fräncisch, corrigirt, und darüber gesetzt. Quod etiam antea citata *Ordinatio Maximiliani* expressis verbis desiderat, §. Die Notarien: ibi: sollen auch Aufsehens haben, wann sie in Extendirung und Ingrossirung der Instrumenten radirten, sonderlich an mercklichen und verdächtigen Orten, in einer oder mehr Zeilen, oder zwischen den Linien, oder auf das Spatium heraus etwas setzten, davor sie sich so viel möglich hüten sollen, daß sie alsdann im Instrument, oder Subscription, das von Meldung und Befestigung thun, und sonderlich, wann solche Interlineatur, oder Schrift in spatio, nicht von der Hand, die solch Instrument ingrossirt,

firt, gefchehen. *Rasura enim, Cancellatio, & scriptura marginalis ac interlinearis, cujus in subscriptione mentio facta, non præjudicat, nec Documentum reddit suspectum, arg. L. 15. §. 2. ff. ad Leg. Cornel. de fals. Mascard. de probat. conclus. 1261. num. 16. seq. Vmm. process. disput. 17. num. fin. Brunnermann. process. Civil. cap. 19. num. 46. Stryk. Cautel. Contract. sect. 1. cap. 6. §. 4. & 5. & in differat. de rasur. cap. 3. num. 1. seqq. 5.) Per diversitatem chartæ, manus & tramenti, Stryk. Caut. Contract. d. cap. 6. § 8. & 9. Finckelthaus. cit. loc. n. 4. seq. multa tamen hac in re prudentis judicis arbitrio sunt relinquenda; & denique 6.) si *Copia vidimata pro antiqua venditur*, quæ tamen in charta recenti scripta. *Ricc. decis. Neapolitan. part. 2. decis. 10. Struv. Syntagm. Jur. Civ. Exerc. 28. thes. 33. in fin.**

5.) Per diversitatem chartæ, manus & tramenti  
6.) si Copia venditur pro antiqua, & in recenti charta sit scripta,

TANTVM!



